

PIKAMAAHOBUSED

Haanjas

Kaunil laupäeval, 16. septembril, oli Haanjamaal tavatult palju hobuseid. Kurgjärvel peeti 2006. aasta viimane kestvusratsutamise võistlus. Kavas oli 105 km distants ning plaanis selgitada välja selle aasta Eesti meister. Kuna osalesid ka meie põhjanaabrid Soomest, peeti avatud meistrivõistlused.

ANNE ROHTLA

Oma Hobu

Võitis **Erle Oja Fiaskol**. Lisaks sõideti 80 km distantsil, millest võitja olid **Britt Truuts Adidasel**. 55 km distantsil, osales kolm sõitjat, võitis **Kalli Kalbre Baltimorel**. 40 km kvalifikatsioonist võttis osa 10 hobupääri.

Kokku oli edukalt lõpetanud 17, sealhulgas palju niisuguseid võistlejaid, kes puutusid kestvusratsutamisega kokku esimest korda. Tuli välja, et juhendis keerulisena tunduv võistluste toimumise protseduur osutus oma naha peal läbi proovides täiesti loogiliseks ja mõistetavaks. Kõik said hobuse mahajututamise, pulsi mõõtmise ja loomulikult ka raja läbimise-ga hakkama.

Enim kiidusõnu pälvisidki rajad. Need kulgesid Haanja Looduspargi territooriumil, olles rajameister **Ivo Tupi** poolt asjatundlikult tähistatud. Ivo on staažikas ratta- ja muude võistluste korraldajaga.

Alljärgnevalt saame tuttavaks mõne hobusega, kes teiste hulgas Haanjas võistles. Kes lühemal, kes pikemal distantsil. Kes juba vana kala, kes esimest korda uut ala proovimas.

2006. a kestvusratsutamise edetabel

SEENIORID

1. Heigo Rohtla, Kuldne Kabi	106,5 p	371 km
2. Erle Oja, Liivimaa RK	39 p	167 km
3. Kristin Pangsepp, Ratsarügemendi Klubi	28 p	165 km

NOORED

1. Erle Oja, Liivimaa RK	63 p	245 km
2. Britt Truuts, Liivimaa RK	36 p	158 km
3. Egle Kalev, Ratsarügemendi Klubi	20 p	107 km

JUUNIORID

1. Britt Truuts, Liivimaa RK	48 p	209 km
2. Nele Ulv, Liivimaa RK	18 p	51 km
3. Kairit Kalbre, MTÜ Kassari Ratsamatkad	9p	51 km

PONIKLASS

1. Britt Truuts, Liivimaa RK	57 p	240 km
2. Evelin Laks, Liivimaa RK	6 p	31 km
3. Nele Ulvi, Liivimaa RK	4,5 p	31 km

HOBUSED

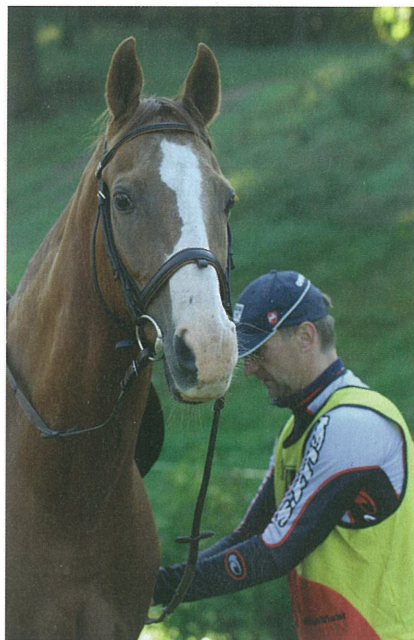
1. Galarina, Kuldne Kabi	106,5 p	371 km
2. Fiasko, Liivimaa RK	81 p	296 km
3. Isabell, Kuldne Kabi	28 p	165 km

PONID

1. Adidas, Liivimaa RK	57 p	240 km
2. Laif, Liivimaa RK	6 p	31 km
3. Foobia, Liivimaa RK	4,5 p	31 km

Heigo – Galarina, Erle – Fiasko ja Britt – Adidas – praegu Eesti kestvusratsutamise esirinnas.

Baron ja Urmas Brück.

Baron

Baron ehk tuliratsu, 16-aastane ruun, saabus Eestisse 1997. aasta sügisel. Omanik ja ratsutaja **Urmas Brück**. **Aldo Kanepi** ja kadunud **Martti Töldsepp** olid Venemaal budjonnõi kasvanduses hobuseid ostmas-valimas. Üks koht autos oli tühi, nii pakutigi Urmasele võimalust. Saabudes oli hobune tolmuine kui kurat ja nägi välja nagu luukere. Sedamööda, mida puhtamaks ja söönumaks ta sai, ka vägevamaks muutus. Baronile meeldib tallist välja saades end tagajalgadele püsti ajada, hüpata ja tormata nagu varss. Nüüdki, kui ta niiviisi mängib, küsitakse, kui vana see hobune õieti on.

Tal on ehtne sportlase hing, ainult et vahel läheb veidi närvi. Samas, koolisõiduvõistlustel on ta nagu suur rahu ise, kontsentreerub maksimaalselt. Rännakutel ja vabas looduses annab mõista, et jookseme nüüd ... See viimane ongi Urmasele kõige raskem – teda maha rahustada ja lõdvestada. Nad on treener **Malle Einastega** viimasel ajal spetsiaalselt lõdvestumisele keskendunud ja Haanja võistlustel oli selge, et toimib nii tehnika kui ka valus. Peamine on, et hobune hakkaks ratsutajat usaldama, igas olukorras tuleb jääda rahulikuks.

Baroniga on sõitnud selline proff nagu **Triin Bergmann**, kes leidis temaga kiiresti klapi. Koostöö viis võistlustulemuste kiire arenguni. Kahjuks on Baroni tervis peamine põhjus, miks temaga piisavalt treenida ja kõrgtasemel takistusõidus võistelda ei saanud. Netist on lugeda, et doni hobusega võib treenida mingile tasemele ja nad on tublid, aga... kui tema ei taha, siis ta lihtsalt ei lähe.

Urmas: "Kurgjärve starti oodates

Erle Oja ja Fiasko.

oli Baron nagu alati väga energiline ja tahtis ringi traavida. Otsustasin seekord hobust maksimaalselt säästa, pulssi mitte üle 140 lasta ja startida üksinda, et saaks lõdvalt ja omas tempos alustada. See töötas hästi ja Baroniga startisime nagu läheksime oma tavalisele treeningule. Peale starti ei saanudki palju ratsutada kui hüppasin juba seljast maha ja jooksin esimesed tõusud ja laskumised käsikäes. Baron naudib rännakuid ja looduses liikumist alati – ainult ta ei tea, et see sõit ei lõpe niipea ja jõudu tuleb rajal kulutada säästlikult! Võistlustel käia Baronile meeldib, seal on ta alati hästi elurõõmus, vahib ringi, tunneb kõige vastu huvi – isegi peale pikka väsitavat rännakut Haanjas! Haanja võistlus tuli meil kõige paremini välja, kuna hobuse taastumisaeg oli lühike, keskmine pulss madalaim. Samas rada raske ja kiirus meie jaoks üks suurimaid rännakutel. Kuna meil on võistluskogemus alles väike, siis igalt võistlustelt õpime palju.

Fiasko

Fiasko. 2000. aastal sündinud mära, kelle turjakõrgus on 163 cm. Tema ema oli vene traavel ja isa ukraina ratsahobune. Fiasko on multifunktsionaalne hobune. Erle Oja on temaga edukalt sõitnud kuni 110 cm parkuure ning ka kolmevõistlust, seda kõike peamiselt Liivimaa Ratsaklubi võistlustel. Varem oligi takistusõit nende põhiala, kuid viimasel ajal on nad end siiski rännakule pühendanud.

Erle: "Paar nädalat enne Kurgjärve võistlust ei olnud me üldse kindlad, kas Fiasko vorm on selline, mis lubaks 105 km sõita. Ta tundus kuidagi väsinud ja silmades ei olnud seda sära, mis tavaliselt. Kuid kuna rännakuvõistlusi toimub vähe, siis ei tahtnud tulemata ka jätta. Kuuldes, et meistrivõistlus meie klassis ei toimu, otsustasime sõita 80 km. Esimese 40 km jooksul jälgisin Fiasko meeleolu ja enesetunnet ning nägin, et olukord ei olegi sugugi lootusetu. Seejärel tegime üksmeelselt otsuse, et sõidame ikkagi 105 km. Rajal tundis Fiasko ennast väga hästi, ta oli tahtmist täis ning silmades oli sära jälle tagasi. Kuigi distantsi lõpus ilmnisid mõningad väsimuse märgid (nt komistamine). Isegi mäed ei kohutanud ega väsitanud teda eriti. Kõige selle juures mängis suurt rolli kindlasti uus ja huvitav rada. Fiasko tundis ennast hästi ka pärast võistlust. Kodus, oma teenitud puhkusel olles ei kulutanud ta just väga palju aega puhkamisele, parema meelega kappas koos kaaslastega karjamaal."

Adidas

Adidas on kuueaastane mära. Passis on tema tõuks eesti sportponi, kuid täpsemalt on temas nii eesti hobust, šetlandi poni kui ka ahhaal-tekiini. Adidas on edukalt sõitnud kuni 80 cm parkuure. Nädal enne Kurgjärve võistlust käisid nad koos Brit Truutsiga ka-

Sihikindlad noored Britt Truutsi ja Adidas.

hevõistlusel ning esinesid seal väga edukalt.

Britt: „Lause “väike, aga tubli” iseloomustab Adidast suurepäraselt, on tema turjakõrgus ju kõigest 132 cm. Väga lühikesed distantsid talle eriti ei sobi, sest tal jääb nii palju energiat üle, et jõuab veel ka hooldealas rahmeldada. Kurgjärve võistlusel üllatas Adidas meid kõiki ja seda ainult positiivses mõttes. Kui varasematel võistlustel on taastumine natuke rohkem aega võtnud, siis seekord oli ta peaegu koheselt valmis vetkontrolli minema. 80 km läbimine ei valmistanud talle mingeid raskusi. Brit ütles, et hoidis poni tagasi terve distantsi jooksul ning et ta oleks valmis olnud ka 105 km sõitma. Seoses rännakutreeningutega on Adidasele nii palju jõudu juurde tulnud, et kipub pidevalt perutama. Kurgjärve võistlus ei olnud selles suhtes erandiks. Adidas tundis ennast hästi ka pärast võistlust. Mingeid väsimuse märke tal ei ilmnenud.

Mälestused Kurgjärve võistlusest on väga meeldivad, korraldus oli suurepärane ning tore oli näha ka Soome võistlejaid. Suured tänud Heigo ja Galarina hooldemeeskonnale, kes ulatasid oma abistava käe ka meile.”

Apache

Apache: saksa soojavereline, sündinud 1997 Saksamaal, täkk, Eestisse ostetud kuuekuuselt. Omanik ja ratsutaja **Heiti Hääl**.

Apache on asja üle pikalt mõelnud ja settinud on sellised mälestused: „Ma polnud kogu käesoleva aasta jooksul kodust eemal midagi muud tegemas käinud, kui oma lapilisi gee-

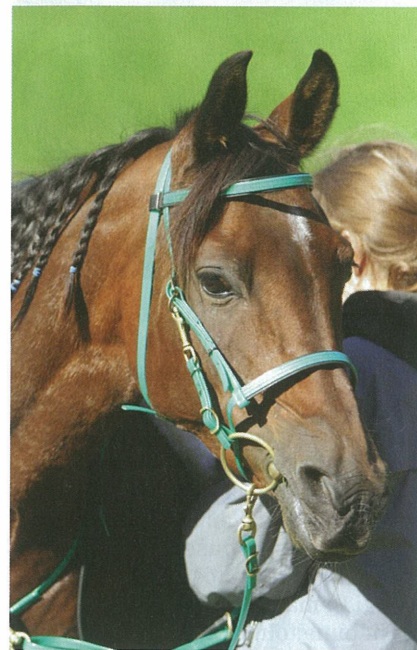
Apache

ne edasi andmas. Seetõttu ei saanud ma laupäeva hommikul üldse aru, miks mulle võõras kohas sadul selga topiti ja see paks jorss ka selga ronis. Proovisin küll eest ja tagant üles lüüa, aga lahti ma tast ei saanud.

Kui me lõpuks rajale saime, üllatas mind tõeliselt kaunis loodus. Olin esmakordselt Lõuna-Eestis, polnud varem mägesid näinud. Tahtsin kohe üles galoppi panna, aga jorss hoidis tagasi, õigesti tegi, muidu poleks me vist vastu pidanud. Esimesed 15 km oli tutvumistiir. Peale seda, kui sain aru, et märadele me järele ei jõua, langes mu pulss sedavõrd, et ei olnud vist kordagi üle 60 löögi. Sestap valisime peale vahepealset kontrolli ja poole-tunnist puhkust veidi kiirema tempo. Sai traavitud kilomeetreid kaupa, järvest joodud ja siis jälle traavitud. Vahepeal tegime galoppi ka. Lõpuks hakkas juba üle viskama. Mitte et ma ära

oleks väsinud, aga nii pikk ring ilma kedagi teist nägemata käis närvidele. Kui silt näitas, et finišini on 200 meetrit, siis tegin veel mõne kiirema sammu.

Kokkuvõttes oli igavesti vahva reis. Kui mu ratsanik väheke kaalust alla võtaks, siis laseksime järgmisel korral 55 km ära. Asi see siis lipata! Tore, et selliseid rännakuid korraldatakse. Muidu ma ei pääsekski reisima. Hüpata ma ju ei oska.“

Galarina

Galarina

Galarina, 1996. aastal Rootsis sündinud mära, kes saabus Eestisse 2000. aasta sügisel, araablane, kes oli varases nooruses edukas ka arabia hobuste showdel (hinnati konditsiooni, mitte trikke). Viimasel ajal on oma saavutuste tõttu üsna uhkeks ja upsakaks muutunud. Muidu tubli pikamaahobune. Kuulub **Heigo Rohtlale**.

Galarina: „Olin võistluspäeva hommikul üpriski närviline. Sõpra **Jadut** polnud kõrval. See ajas hinge täis, pani kõvasti karjuma ning halvasti käituma. Kui see tüütu stardi ootamine ära lõppes, siis rajal polnud meeleolul vigagi, sai päris mõnuses tempos joosta. Päikesetõus, hommikune jaheus ja järvedelt tõusev udu tuletasid meelde eelmiste pikkade retkede kogemust. Neist raskeim oli alles hiljuti, kaks kuud tagasi. Kogemus ja kõrbehobuse geenid soovitasid mul esimese võimaluse tekkides juua, et pärast mitte janu kannatada. Viiendal kilomeetril pakkusidki tuttavad Soome inimesed juua. Tuttavad olid nad seetõttu, et eelmisel meretagusel võistlusel andsid nad mulle mõnusat puurkaevu vett juua. (Seal läks meil väga hästi – olid küll suured mäed ja jube rada, aga jõudsin enne teisi kohale.)

2006. a tiitlivõistluste võitjad

27. mai. Juunioride EMV Koidmal, 51 km

1. Nele Ulvi, FIASKO, Liivimaa RK, 16,61 km/h
2. Britt Truuts, ADIDAS, Liivimaa RK, 15,74 km/h
3. Kairit Kalbre, LUCKY ANGEL, MTÜ Kassari Ratsamatkad, 15,69km/h

1. juuli. Ponide EMV Laiusel, 31 km

1. Britt Truuts, ADIDAS, Liivimaa RK, 12,74 km/h
2. Evelin Laks, LAIF, Liivimaa RK, 12,73 km/h
3. Nele Ulvi, FOOBIA, 12,60 km/h

9. august. Noorte EMV Kassinurmel, 78 km

1. Erle Oja, FIASKO, Livimaa RK, 15,83 km/h
2. Brit Truuts, ADIDAS, Liivimaa RK, 15,83 km/h
3. Joosap Tikk, AABRAM, MTÜ Kassari Ratsamatkad, 13,83 km/h

19. september. Täiskasvanute lahtised EMV Kurgjärvel, 105 km

1. Erle Oja, FIASKO, Liivimaa RK, 14,30 km/h
2. Heigo Rohtla, GALARINA, Kuldne Kabi, 14,30 km/h
3. Jaana Päiväranta, MERLIN the MAGICIAN, Finland, 10,18 km/h

Nüüd oli neil soomlastel oma hobuse tarvis melassi ja meresoolaga segatud vesi. Pool ämbrit maitstes hästi, aga tekitas kõhus imeliku tunde. Polnud sellise joogiga lihtsalt harjunud! Järgmised 2-3 tundi ma igaks juhuks enam ei joonud. Kohati oli enesetunne sant, kohati polnud väga viga. Kui kohtusime rajal kahe takuga (Apache ja **Vigvam**), ei tahtnud ma neist mööda minna. Ükskord ühel teisel võistlusel püüdsid kaks hullult kihutavat takku meid Jaduga kinni. Neid ma kartsin, oleks meelsasti üle põllu peitu jooksnud. Kuna Apache ja Vigvam liikusid rahulikult tempos, tuli mul hoopis neist mööda minna. Mõnes kohas tahtsin hirmsasti hoogu juurde anda. Kuid kiirema jooksu korral andis jälle kõht tunda. Hea oli, et saime rahulikult lõpuni kulgeda pulsiga 46. Võita meil seekord ei õnnestunud, aga teine kord, kui tervis parem, proovime uuesti.

Imelik oli see, et kui lõpuks talli juurde jõudsin ja **Ülle** (Palumets – toim) meid koplisse viima hakkas tahtis Jadu mulle jalaga anda. Oli vist pahane, et ma terve päeva ära olin.“

Vigvam ja Reet Hääl.

Vigvam

Vigvam on sündinud 1988. aastal, vene traavel, kuni kolmanda eluaastani hipodroomil võistelnud hobune. Hiljem vanameister **Fadejevi** koolitatud, noorte sportlastega takistussõidus võistelnud ja vanemas eas lapsi õpetanud. Praegune ratsutaja **Reet Hääl**.

Vigvami arvamus ajast: “Tõesti tore on vahel reisile saada. Kui see Apache’i peremees poleks vaid auto-ga nii metsikult kihutanud. Mitte ei saa aru, kas tal läks meelest, et hobused auto peal ja et minusuguse vanamehe jalad pole ju enam teab mis põ-

Zodina veterinaarkontrolli traavil.

rutuskindlad.

Võistluspäev oli super. Hea oli omaette Apache’i ja selle kohaliku naisterahvaga omas tempos rada läbi sõita. Künkad on muidugi salakavalad, mulle ikka meeldib künka peale mõnuga üles kapata, ega perenaine ka mind tagasi ei hoidnud. Eks see vähem sinna spurtidesse jäi. Lõpupoole tundsin pikal kruusasel lõigul küll, et Reet võiks seljast maha kobida, aga Apache’il oli maatüdrukule vaja näidata kui vinge vend ta on. Noh, ja siis umbes 500 m enne lõppu arvasid need kaks vist üldse, et jäävad põõsaste vahele flirtima. Ma võtsin hoo üles, mõtlesin, et kui võistlus, siis võistlus ja panin lõikama. Selle peale löi maatüdruk takka üles nii, et Apache’il ja Heitil olid kabjajäljed külje peal, ja pistis mulle järgi. Apache võttis ka hoo üles ja nii nad siis üksteise võidu minusugusest vanamehest mööda tuiskasid. Ehh, noorte värk. Mul oli taastumisega ikka vähe kriitiline seis, peaks vist edaspidi veteranide üritustel osalema hakkama. Kartsin veel, et saan oma 19 eluaastaga ehk vanima osaleja tiitli, aga üks oli veel vanem! Eh-eh, no paras talle. Igavesti ilus ja tore üritus, eks ma järgmine kord proovin vähe vanematega kampa lüüa.”

Zodina

Zodina, mära, sündinud 1995, araabia ristand, elab Soomes. Võistelnud 15 kuni 160 km distantsidel nii Soomes ja välismaal. Sel aastal on läbinud 105, 120 ja 160 km distantsid. Põhjamaade meistrivõistluste hõbedaomanik. Talli kuninganna, vahel närviline. Taastub kiiresti, liigub meelsasti, joob kehvasti, läheb kergesti kuumaks.

Zodina arvas võistlusest nii: „Võistlustele eelneval päeval ei tulnud ratsutamisest midagi välja, sest üks takk oli kaasas ja ma pidin kogu aeg hüplema, et ta mind tähele paneks. Võistlushommikul oli meid stardis kuus. Minu rastianik (**Nina Mickelsson**) ei lasknud mul algul eestlastele järele kimada. Ma küll kangesti tahtsin minna, aga ei saanud. Õnneks jäi takupoiss minu seltsi. Kogu aeg ratsutasime temaga koos – vahva! Algu-se rabelemise järel saime veidi aja pärast ikka normaalselt sõitma hakata. Vahepeal komistasin libeduse tõttu, mul polnud ju aega jalgade ette vaadata. Rada oli hea, palju mägesid. Nina kartis neid rohkem kui mina. Ma oleks igast mäest galopis üles pannud!

Umbes 70 km kohal hakkas mul igav, aga see läks õnneks varsti üle. Viimasel ringil lendas raud alt, pandi tagasi – ja lendas uuesti ära! 20 km hoidis vaid teip rauda kinni. Nina oli valmis katkestama, aga mina läksin muudkui galoppi, ka seistes, et ta ikka aru saaks – no lähme ometi lõpuni! Lõpuks tuli sepp **Veiko** (**Lehtsaar** – toim) appi ja pani mulle sellise raua, mis ka alla jäi. Raiskasime liiga palju aega ja hooldamine oleks ka kiirem võinud olla. Aga lõpp hea, kõik hea – jõudsime finišisse viimasel hetkel, aplausi saatel. Missugune tunne! Tundsin end hästi, ei olnud kange ega midagi. Ja mis kõige tähtsam – ma tegin selle ära!”

Zodina, Baroni, Apache’i, Galarina ja Vigvami mõtted panid kirja nende ratsanikud Nina Mickelsson, Heiti Hääl, Heigo Rohtla ja Reet Hääl.